

POLITISK • Bog til tiden: Højesteretsdommer Jens Peter Christensen gør boet op efter den seneste rigsretssag.

Støjberg-sagens lære

ARNE HARDIS

Vanligvis er det flade terræn mellem embedsmand og politiker, mellem loven og politikergerningen, rutinernes gråt tone- de studeplads. Ukendt, upåagtet eller slet og ret kedeligt for den bredere offentlighed, et rum for en nødvendig arbejdsdeling for at få det daglige regereri til at fungere.

Men af og til - man kan eksempelvis vælge sig perioden fra februar 2016 til i dag - udvikler scenen sig til et kaotisk krigsterræn med politiske lig og alvorligt sårede mellem dybe granathuller, livsfarlige forsagere og ruinsten sammenstyrtede byg- værker.

Den netop afsluttede rigsretssag mod Inger Støj- berg er et pragteksempel, minkaffæerne er og bliver det helt sikkert også. Var det hele ikke så mørklagt og yderst hemmeligt, ville man forment- lig også kunne inddrage det aktuelle drama om efterretningsvæsenet. Helt overordnet kan man også inddrage den socialdemokratiske mindret- talsregerings stolte proklamerede intention om at lade det politiske fyde mere og det embedsmand- ske mindre.

Så det er en veltilmet udgivelse, højesteretsdom- mer Jens Peter Christensen i denne uge sender på gaden under den tørre titel *Ministre og embeds- mænd*. Christensen var selv dommer i rigsretssa- gen mod Inger Støjberg, og det er naturligvis de kapitler, der berører hendes sag, som må udløse størst opmærksomhed.

Jens Peter Christensen, tidligere professor i stats- og forvaltningsret på Aarhus Universitet, er eks- pert på dette felt, meget tæt på at være dets ju- ridiske normalmeter. Han har været ledende kraft i de seneste årtiers udredning af det, bogens emne angiver, foruden at han i 1997 skrev disputatsen *Ministeransvar*. Den spiller sin egen lille, men prin- cipielt vigtige rolle i sagen mod Inger Støjberg. Det er lidt den finere juridiske koge-kunst, men ikke desto mindre af betydning. Som det også frem- går af rigsrettsdommen, gøres der op med den fej- ltagelse, at en overtrædelse af ministeransvar- lighedsloven af 1964 skal være af en vis grovhed, for at en minister kan gøres retligt ansvarlig. Al- voren gælder alene ministerens subjektive ansvar

for overtrædelsen, ikke dens objektive gernings- indhold.

Den misforståelse hidrører fra rigsretssagen mod Erik Ninn-Hansen. Jens Peter Christensen skriver med fin kollegial nænsomhed, men dog umisforståeligt om dommens indsats dengang: Når de med henvisning til ministeransvarligheds- loven mente, at strafansvar forudsætter, at over- trædelserne alvorligt kan bebrejdes ministeren, så er det »ikke retvisende og er egnet til misfor- ståelse«.

Christensen udreder den historiske baggrund og fastslår retstilstanden, som den er og var tænkt i 1964: »Når en rigsretssag først er rejst, tilkommer det selvsagt ikke Rigsretten at afgøre, om en blot politisk reaktion alene over for ministeren ville have været tilstrækkeligt.«

Således er et af de mere varige retlige resulta- ter af den seneste rigsretssag muligt at skære ud i pap: »Med Rigsrettens dom i sagen mod fhv. ud- lændinge- og integrationsminister Inger Støjberg er der udtrykkeligt gjort op med den opfattelse, at det skulle være en betingelse for at finde en mi- nister skyldig efter ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, at der er tale om en alvorlig lovovertræ- delse.«

Christensens »selvsagt« i ovenstående citat for- klarer han mere folkeligt senere i bogen: Det er ikke Rigsrettens opgave at optrede som »en form for censurmyndighed« over for Folketingets be- slutning om at rejse tiltale. Det ville - men dette er mine, ikke Christensens ord - forvandle Rigs- retten til en form for andetkammer, som kunne underkende Folketingets flertal. Noget sådant be- tjener man sig ikke af her i landet.

NU ER HELE DENNE DISKUSSION en anelse te- oretisk, for så vidt angår Støjberg-sagen. Selv hvis en særlig alvorlighedsbetingelse havde været gæl- dende, havde hun med betydelig margin levet op til kravene, som man formulerede dem mod Erik Ninn-Hansen. Støjbergs lovovertrædelse var ri- geligt alvorlig. Det afspejles umiddelbart i Rigs- rettens dom mod hende, hvor 24 af 26 dommere fandt, at den tidligere minister skulle straffes med ikke under 60 dage.

Men det er ikke desto mindre med mandags- trænerens magelige ret fristende at bruge sagen til at polemisere mod Støjbergs forsvarere. De har

Inger Støjbergs ellers kyndige forsvarere forfulgte en på visse måder udsigtsløs strategi i deres forsøg på at opnå en triffindelse. Her forlader Støjberg Eigtveds Pakhus efter domsafsigelse. Foto: Martin Sylvest, Scanpix

brugt en del kræfter på at forfølge alvorligheds- sporet - netop med henvisning til rigsretssagen mod Erik Ninn-Hansen. I praksis har de sat skul- deren mod en blænddør, bag hvilken de fandt en solid mur bygget i 1964.

Jens Peter Christensen udtrykker forståelse for, at forsvarerne, makkerparret René Offersen og Jo- nas Christoffersen har forfulgt det »falske« Tamil- spor. En mandagstræner ville nok være mere ond- skabsfuld: Havde de to brugt mindre tid på at er- klære deres forvisning om at vinde sagen og an- vendt den sparede tid på at studere Jens Peter Chri- stensens 1997-disputats, ville de med det samme opdage, at de vist her var på juridisk vildspor.

Højesteretsdommeren selv bruger Støjberg-sa- gen til nogle overvejelser, som kan læses som en understregning af behovet for en »normalisering« af relationen mellem ministeren og hans/hendes embedsværk efter det støjbergiske eksperiment. Han tager den socialdemokratiske regerings er-

tagne gange om, at noget er ulovligt, hvis ellers advarslen er klar nok.« Banalt? Måske og forment- lig efter Støjberg-sagen.

MED EN SLAGS APPENDIKS til *Ministre og em- bedsmænd*, efterordets »friere overvejelser«, går Jens Peter Christensen videre ad det spor. Han beskriver embedsmandens forvandling fra Jero- nimus- til Politicus-type. Altså fra den figur, der først og fremmest påpeger, hvad der ikke kan lade sig gøre, til den, som ihærdigt undersøger, om der ikke alligevel er en nogenlunde sikker svømme- rute i det haffyldte farvand.

Forvandlingen må »et langt stykke ad vejen« hilse velkommen; demokratiets mening er, at mi- nisteren leder og styrer som repræsentant for fol- keskyret. Men faldgruberne er der - ikke mindst når man står i en situation med en meget viljefast minister, som har ment sig sikker på politisk op- bakning i Folketinget. Både Tamilsagen og Støj- berg-sagen er eksempler på det, påpeger Chri- stensen.

Han afviser ideen om, at flere politisk udnævnt- te embedsmænd kunne være en anvendelig kur- ligesom han heller ikke har megen fidus til tyde- liggørende regler. I stedet lander forfatteren på et mere simpelt og appellerende synspunkt, nemlig at både ministre og embedsmænd må »besinde sig på de gammeldags embedsmandsdyder som faglighed, grundighed og lovlighed«.

Man kunne tilføje den overvejelse, at begge de seneste rigsretssager handler om det udlændin- gspørgsmål, som i 35 år har dybdepløjet dansk politik. Det kunne give næring til den tro, at den slags sager er fortid, efter at et trekvart Folketing har taget den meget stramme, men konventions- medholdelige udlændingepolitik til sig og i den forstand afpoliteret den.

På den anden side: Nye Borgerlige og Dansk Folkeparti har indledt et kapløb om mest ihær- digt at ville løse udlændingsproblemerne »fra bun- den«, som det hedder i jargonen. Jens Peter Chri- stensens nye bog er en nyttig manual for bestre- belsens faktiske muligheder og umuligheder.

Jens Peter Christensen: *Ministre og embedsmænd* - Pligter og ansvar. Djøfs Forlag.